

Υπόθεση C-31/21

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

19 Ιανουαρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Corte suprema di cassazione (Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

8 Ιανουαρίου 2021

Αναιρεσείουσα:

Eurocostruzioni Srl

Αναιρεσίβλητη:

Regione Calabria

ΙΤΑΛΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**TO CORTE SUPREMA DI CASSAZIONE (ΑΝΩΤΑΤΟ ΑΚΥΡΩΤΙΚΟ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΙΤΑΛΙΑ)**

PRIMA SEZIONE CIVILE (ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ)

[παραλειπόμενα] [σύνθεση του δικαστηρίου]

ΠΑΡΕΜΠΗΠΤΟΥΣΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

επί της αιτήσεως αναρέσεως [παραλειπόμενα]:

της Eurocostruzioni s.r.l., [παραλειπόμενα]

- αναιρεσείουσα -

κατά

της Regione Calabria (Περιφέρειας Καλαβρίας, Ιταλία), [παραλειπόμενα]

- αναιρεσίβλητη -

[σελ. 2 του πρωτοτύπου]

με αντικείμενο την αναίρεση της απόφασης αριθ. [παραλειπόμενα] του Corte di appello di Catanzaro (εφετείου Catanzaro, Ιταλία), της 27ης Οκτωβρίου 2014·

[παραλειπόμενα] [δικονομικές διατυπώσεις]

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

1. Η Eurocostruzioni s.r.l. κίνησε διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής [παραλειπόμενα] κατά της Regione Calabria (Περιφέρειας Καλαβρίας, Ιταλία· στο εξής: Regione Calabria), υποστηρίζοντας ότι, στο πλαίσιο του περιφερειακού επιχειρησιακού προγράμματος (ΠΕΠ) Καλαβρίας 2000-2006 - Άξονας IV, εξασφάλισε χρηματοδότηση συνολικού ύψους 4 918 080 ευρώ για την κατασκευή ξενοδοχειακής μονάδας στο Rossano, την οποία υλοποίησε η ίδια, και ζήτησε την καταβολή του οφειλόμενου υπολοίπου, ύψους 1 675 762,00 ευρώ, καθόσον, κατόπιν της παραλαβής του έργου, αναγνωρίστηκε ότι δικαιούνταν τελικής χρηματοδοτικής συνδρομής ύψους 3 337 470,00 ευρώ, μη περιλαμβανομένων της προκαταβολής και της καταβολής της πληρωμής κατόπιν ελέγχου της προόδου των εργασιών κατά την πρώτη φάση υλοποίησης του έργου, πλην όμως, μέχρι τούδε, είχε εισπράξει μόνον το ποσό των 1 661 638,00 ευρώ (για τις δαπάνες επιπλώσεως και εξοπλισμού).

1.1. [παραλειπόμενα] [διαδικασία].

1.2. Με απόφαση της 4ης Απριλίου 2012, το Tribunale di Catanzaro (πρωτοδικείο Catanzaro, Ιταλία) [παραλειπόμενα] υποχρέωσε τη Regione Calabria να καταβάλει στην Eurocostruzioni το ζητηθέν ποσό ύψους 1 675 762,00 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ του ποσού που εκκαθαρίστηκε κατά την παραλαβή του έργου κατόπιν του τελικού ελέγχου και εκείνου που είχε καταβάλει στο μεταξύ η Regione Calabria, καθώς και παρεπόμενα και δικαστικά έξοδα.

1.3. Η Regione Calabria άσκησε έφεση κατά της ως άνω πρωτόδικης απόφασης, στην οποία αντιτάχθηκε η εφεσίβλητη Eurocostruzioni, ασκώντας αντέφεση.

[σελ. 3 του πρωτοτύπου]

Με απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2014, το Corte di appello di Catanzaro (εφετείο Catanzaro) έκανε δεκτή την έφεση.

Κατά το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, δεν συνέτρεχε λόγος διενέργειας ελέγχου όσον αφορά το ζήτημα αν η Eurocostruzioni είχε πράγματι εκτελέσει τις εργασίες σύμφωνα με το εγκριθέν έργο, λαμβανομένων υπόψη της θετικής γνώμης της αρμόδιας επιτροπής ελέγχου και της μη διατύπωσης αντιρρήσεων από τη Regione Calabria όσον αφορά την ποσότητα και την ποιότητα των εκτελεσθεισών εργασιών· εντούτοις, καθόσον η προκήρυξη του διαγωνισμού παρέπεμπε στην απόφαση χορήγησης της συνδρομής, η δε απόφαση χορήγησης της συνδρομής

αριθ. [παραλειπόμενα] παρέπεμπε στην έγκριση της προκήρυξης (και ειδικότερα στο άρθρο της 11) και στον κανονισμό (ΕΚ) 1685/2000, έπρεπε να γίνει δεκτό ότι η καταβολή της συνδρομής τελούσε υπό την προϋπόθεση της προσκόμισης εξοφλημένων τιμολογίων, ακόμη και αν οι εργασίες είχαν εκτελεστεί από την ίδια τη δικαιούχο επιχείρηση· τα έγγραφα που προσκόμισε η Eurocostruzioni ήταν μεν πράγματι αναγκαία, πλην όμως όχι επαρκή, ελλείπει των εν λόγω τιμολογίων και οποιουδήποτε στοιχείου που αποδείκνυε την πραγματική καταβολή των χρηματικών ποσών που αντιστοιχούσαν στην εκτέλεση των εργασιών βάσει των μνημονευόμενων τιμών· τέλος, όσον αφορά τις εργασίες που εκτέλεσε η ίδια, η Eurocostruzioni όφειλε να προσκομίσει κατάλληλα λογιστικά έγγραφα προς απόδειξη της εκταμίευσης των προβαλλόμενων ποσών (αγορά υλικών, μίσθωση μέσων κινήσεως, πληρωμή προσωπικού, ανάθεση εργασιών σε τρίτους, μνεία του απασχοληθέντος εργατικού δυναμικού).

1.4. Κατά της ως άνω μη κοινοποιηθείσας σε αυτήν απόφασης, η Eurocostruzioni άσκησε αναίρεση, με δικόγραφο κοινοποιηθέν στις 27 Οκτωβρίου 2015, προβάλλοντας συναφώς τρεις λόγους.

1.4.1. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος στηρίζεται στο άρθρο 360, παράγραφος 3, του codice di procedura civile (κώδικα πολιτικής δικονομίας), η αναιρεσείουσα προβάλλει παράβαση ή εσφαλμένη εφαρμογή των διατάξεων του σημείου 2.1 του κανόνα αριθ. 1 του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) 1685/2000, της 28ης Ιουλίου 2000, του άρθρου 31 quater του legge Regione Calabria 2/5/2001 n. 7 (νόμου 7/2001 της Περιφέρειας Καλαβρίας, της 2ας Μαΐου 2001), την προκήρυξη που εγκρίθηκε με τη delibera della Giunta regionale 398 del [σελ. 4 του πρωτοτύπου] 14/5/2002 (απόφαση 398 του Συμβουλίου της Περιφέρειας, της 14ης Μαΐου 2002), την απόφαση χορήγησης της συνδρομής αριθ. [παραλειπόμενα], καθώς και παραβίαση των αρχών της καλής πίστης, των χρηστών συναλλακτικών ηθών και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Η αναιρεσείουσα επισημαίνει ότι η ενωσιακή ρύθμιση δεν απαιτεί από τους τελικούς δικαιούχους οπωσδήποτε, αλλά μόνον «κατά κανόνα» την απόδειξη της πληρωμής των συγχρηματοδοτούμενων δραστηριοτήτων με «εξοφλημένα τιμολόγια» ή «λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος».

1.4.2. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος στηρίζεται στο άρθρο 360, παράγραφοι 3 και 5, του codice di procedura civile (κώδικα πολιτικής δικονομίας), η αναιρεσείουσα προβάλλει παράβαση ή εσφαλμένη εφαρμογή των διατάξεων του σημείου 2.1 του κανόνα αριθ. 1 του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) 1685/2000, της 28ης Ιουλίου 2000, του άρθρου 31 quater του legge Regione Calabria 2/5/2001 n. 7 (νόμου 7/2001 της Περιφέρειας Καλαβρίας, της 2ας Μαΐου 2001), την προκήρυξη που εγκρίθηκε με τη delibera della Giunta regionale n. 398 del 14/5/2002 (απόφαση 398 του Συμβουλίου της Περιφέρειας, της 14ης Μαΐου 2002), την απόφαση χορήγησης της συνδρομής αριθ. [παραλειπόμενα], παραβίαση των αρχών της καλής πίστης, των χρηστών συναλλακτικών ηθών και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθώς και έλλειψη

αιτιολογίας ή/και πλημμελή αιτιολογία αμφισβητούμενου και καθοριστικού για την κρίση της υποθέσεως ζητήματος.

Η αναιρεσείουσα διευκρινίζει ότι, κατά την πρώτη φάση χορήγησης της συνδρομής, η διοίκηση διαχωρίζει τις δαπάνες του έργου σε επιλέξιμες και μη επιλέξιμες· ως προς τις πρώτες, ειδικότερα, όσον αφορά τις εργασίες, εν αντιθέσει προς τα κινητά αγαθά, τα έπιπλα, τα οικόπεδα και τα ακίνητα αγαθά που αποκτήθηκαν, γίνεται παραπομπή όχι στην αγοραία αξία αλλά στον κατάλογο τιμών του 1994 της *Pronveditorato opere pubbliche* (υπηρεσίας δημόσιων έργων) της Regione Calabria, προσαυξημένων κατά 15 % (άρθρο 9 της προκήρυξης)· η αναιρεσείουσα επισημαίνει επίσης ότι η επιτροπή ελέγχου είχε διαπιστώσει ότι τα εκτελεσθέντα έργα αντιστοιχούσαν, από απόψεως ποιότητας και ποσότητας, σε εκείνα που είχαν προσδιοριστεί και ποσοτικοποιηθεί εκ των προτέρων στην απόφαση χορήγησης συνδρομής.

Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει, εξάλλου, ότι τόσο η εθνική όσο και η ενωσιακή ρύθμιση δεν απαιτούν ρητώς, για τα εκτελεσθέντα έργα, την προσκόμιση τιμολογίων, αλλά απαιτούν απλώς την προσκόμιση του αρχικού προϋπολογισμού δαπανών και του βιβλίου μετρήσεων, θεωρημένων και σφραγισμένων από τον υπεύθυνο του έργου, ως [σελ. 5 του πρωτοτύπου] κατάλληλων εγγράφων προς υποβολή της επιτροπής ελέγχου κατά το σχετικό καθήκον της διακριβώσεως.

1.4.3. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος στηρίζεται στο άρθρο 360, παράγραφοι 3 και 5, του *codice di procedura civile* (κώδικα πολιτικής δικονομίας), η αναιρεσείουσα προβάλλει παράβαση ή εσφαλμένη εφαρμογή των διατάξεων του σημείου 2.1 του κανόνα αριθ. 1 του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) 1685/2000, της 28ης Ιουλίου 2000, του άρθρου 31 *quater* του *legge Regione Calabria 2/5/2001 n. 7* (νόμου 7/2001 της Περιφέρειας Καλαβρίας, της 2ας Μαΐου 2001), την προκήρυξη που εγκρίθηκε με τη *delibera della Giunta regionale 398 del 14/5/2002* (απόφαση 398 του Συμβουλίου της Περιφέρειας, της 14ης Μαΐου 2002), την απόφαση χορήγησης της συνδρομής αριθ. [παραλείπόμενα], παραβίαση των αρχών της καλής πίστης, των χρηστών συναλλακτικών ηθών και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθώς και έλλειψη αιτιολογίας ή/και πλημμελή αιτιολογία αμφισβητούμενου και καθοριστικού για την κρίση της υποθέσεως ζητήματος.

Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι, καίτοι το εφετείο δεν μνημονεύει στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση τα σημειώματα της Regione Calabria της 26ης Οκτωβρίου 2007 και της 26ης Νοεμβρίου 2007, τα οποία εκδόθηκαν πάντως περισσότερο από ένα έτος μετά την ολοκλήρωση και την παραλαβή του έργου, δέχθηκε το περιεχόμενό τους χωρίς να λάβει υπόψη την πρόδηλη αντίθεση των μονομερών αυτών κατευθυντήριων γραμμών προς το περιεχόμενο των προκηρύξεων διαγωνισμού και των αποφάσεων βάσει των οποίων είχε διαμορφωθεί η έννομη σχέση των συμβαλλομένων μερών.

1.4.4. Με δικόγραφο που κοινοποιήθηκε στις 30 Νοεμβρίου 2015, η Regione Calabria άσκησε αντανάιρεση, ζιτώντας [παραλειπόμενα] την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως.

[παραλειπόμενα]

2. Οι δύο πρώτοι λόγοι αναιρέσεως συνδέονται μεταξύ τους αναπόσπαστα και απαιτούν την ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως δε του κανονισμού (ΕΚ) 1685/2000 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 2000, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 1260/1999 του Συμβουλίου, όσον αφορά την επιλεξιμότητα των δαπανών των ενεργειών που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία [ο οποίος έχει εν προκειμένω εφαρμογή *ratione temporis*, ενώ καταργήθηκε μεταγενέστερα βάσει του άρθρου 54 του κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Επιτροπής, της 8ης Δεκεμβρίου 2006], και ειδικότερα του άρθρου 1 και του σημείου 2 του κανόνα αριθ. 1 του παραρτήματος.

[σελ. 6 του πρωτοτύπου]

Ως εκ τούτου, το Corte Suprema di Cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) [παραλειπόμενα] εκτιμά ότι είναι αναγκαία η υποβολή, στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προδικαστικού ερωτήματος, βάσει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Είναι σκόπιμο να συνοψισθεί το σχετικό νομικό πλαίσιο.

3.1. Η διαφορά αφορά τη συγχρηματοδότηση της κατασκευής και του εξοπλισμού ξενοδοχείου και παρεπόμενων αθλητικών εγκαταστάσεων στον Comune di Rossano (Δήμο Rossano).

Η αναιρεσείουσα είχε εξασφαλίσει τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής για την κατασκευή της ξενοδοχειακής μονάδας, εκτέλεσε το έργο, προέβη στην αγορά επιπλώσεως, προσκόμισε στην αρμόδια αρχή της Regione Calabria τα έγγραφα που απαιτούνταν από την προκήρυξη και από την απόφαση χορήγησης της συνδρομής (ήτοι: εξοφλημένα τιμολόγια για την επίπωση και προϋπολογισμό δαπανών και βιβλίο μετρήσεων για τα εκτελεσθέντα έργα) και, τέλος, έλαβε θετική γνώμη από την αρμόδια τεχνική επιτροπή, πλην όμως ουδέποτε εισέπραξε το μέρος της συνδρομής που αφορούσε τις εργασίες και τον εξοπλισμό, διότι η Regione Calabria είχε απαιτήσει περαιτέρω λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος με τα τιμολόγια.

3.2. Η χρηματοδότηση που χορήγησε η Regione Calabria προερχόταν από το περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα [παραλειπόμενα] για τοπικά τουριστικά δίκτυα και συστήματα [παραλειπόμενα] [παραπομπή στο πρόγραμμα ενισχύσεων].

Το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο ήταν αυτό του κανονισμού (ΕΚ) 1260/1999, της 21ης Ιουνίου 1999, για τα διαρθρωτικά ταμεία 2000-2006.

Με τον προμνημονευθέντα κανονισμό (ΕΚ) 1685/2000, της 28ης Ιουλίου 2000, θεσπίστηκαν οι λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής όσον αφορά **[σελ. 7 του πρωτοτύπου]** την επιλεξιμότητα των δαπανών των ενεργειών που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία.

Με τις αποφάσεις C(2000) 2050, της 1ης Αυγούστου 2000, και C(2000) 2345, της 8ης Αυγούστου 2000, η Επιτροπή ενέκρινε το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης και το επιχειρησιακό πρόγραμμα για την Καλαβρία.

3.3. Το άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο c, του legge n. 59 (νόμου 59/1997, της 15ης Μαρτίου 1997) προέβλεπε την ανάθεση αρμοδιοτήτων και καθηκόντων διοικητικού χαρακτήρα στις Περιφέρειες, καθώς και αρμοδιοτήτων και καθηκόντων στον τομέα της περιφερειακής πολιτικής, της πολιτικής συνοχής της ΕΕ και των διαρθρωτικών ταμείων· η ανάθεση αυτή τέθηκε, εν συνεχεία, σε εφαρμογή με το decreto legislativo 31/3/1998 n. 123 (νομοθετικό διάταγμα 123/1998 της 31ης Μαρτίου 1998).

3.4. Αφού έλαβε γνώση του περιφερειακού επιχειρησιακού προγράμματος και ολοκλήρωσε τον προγραμματισμό του, η Regione Calabria προέβλεπε, με τον legge regionale del 2/5/2001 n. 7 (περιφερειακό νόμο 7/2001 της 2ας Μαΐου 2001) (άρθρο 31 quater), τη στήριξη και την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων μέσω της χορήγησης ενισχύσεων βάσει του κανονισμού (ΕΚ) 70/2001 και αποφάσισε ότι η Περιφερειακή Αρχή θα ρυθμίζει με πράξεις της τους λεπτομερείς όρους χορήγησης των ενισχύσεων, τηρουμένων όλων των προβλεπόμενων στον κανονισμό (ΕΚ) 68/2001 προϋποθέσεων.

3.5. Με τη delibera della Giunta regionale n. 398 del 14/5/2002 (απόφαση αριθ. 398 του Συμβουλίου της Περιφέρειας, της 14ης Μαΐου 2002), η Regione Calabria ενέκρινε την προκήρυξη διαγωνισμού, στο άρθρο 8 της οποίας προέβλεπε ότι στις επιλέξιμες δαπάνες καταλέγονται αυτές που αφορούν: 1) οικόπεδα, 2) κτίρια και εγκαταστάσεις, 3) επίπλωση και εξοπλισμό, 4) σχέδια και μελέτες.

[παραλειπόμενα] *[λεπτομερής κατάλογος των επιλέξιμων δαπανών]*

Το άρθρο 9 της προκήρυξης του διαγωνισμού επέβαλε, για τα κτίρια και τις εγκαταστάσεις, την ποσοτικοποίηση των εργασιών διά παραπομπής στον κατάλογο τιμών του 1994 της Pronveditorato opere pubbliche (υπηρεσίας δημόσιων έργων) της Regione Calabria, προσαυξημένων κατά 15 %, **[σελ. 8 του πρωτοτύπου]** και για τα μη προβλεπόμενα στοιχεία στις ισχύουσες τιμές της αγοράς κατ' εκτίμηση του μελετητή.

Κατά το άρθρο 11 της προκήρυξης του διαγωνισμού, *[παραλειπόμενα]* η χορήγηση της χρηματοδοτικής συνδρομής ρυθμιζόταν από την απόφαση χορήγησης, στην οποία περιλαμβάνονταν οι προδιαγραφές τις οποίες όφειλε να τηρεί ο δικαιούχος.

3.6. Με την απόφαση χορήγησης της συνδρομής αριθ. *[παραλειπόμενα]* καθορίζονταν τα έγγραφα τα οποία έπρεπε να προσκομίσει ο δικαιούχος, για δε

τις εργασίες προβλεπόταν απλώς η προσκόμιση των σχετικών λογιστικών εγγράφων (βιβλίο μετρήσεων και λογιστικό βιβλίο, δεόντως υπογεγραμμένα σε κάθε σελίδα από τον υπεύθυνο του έργου και τη δικαιούχο εταιρία).

Στο άρθρο 4 διευκρινιζόταν ότι η συνδρομή για τις εργασίες, εντός των επιτρεπόμενων από την απόφαση ορίων, επρόκειτο να καθοριστεί βάσει του βιβλίου μετρήσεων και του λογιστικού βιβλίου, σύμφωνα με τις τιμές ανά μονάδα που προβλέπονται στο άρθρο 9, στοιχείο b, της προκήρυξης του διαγωνισμού, κατόπιν διακρίβωσης από την επιτροπή ελέγχου.

4. Το Corte d'appello di Reggio Calabria (εφετείο Ρηγίου Καλαβρίας, Ιταλία), με απόφαση κατά της οποίας έχει ασκηθεί αναίρεση, ναι μεν αναγνώρισε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση οι χρηματοδοτηθείσες εργασίες είχαν όντως εκτελεστεί σύμφωνα με το εγκεκριμένο έργο και αντιστοιχούσαν σε αυτό από απόψεως ποσότητας και ποιότητας, [παραλειπόμενα] πλην όμως απέκλεισε την καταβολή της χρηματοδοτικής συνδρομής στην Eurocostruzioni για το μέρος που αφορά τις κατασκευαστικές εργασίες που εκτέλεσε η ίδια, κυρίως λόγω των κανόνων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1685/2000, στον οποίο παραπέμπουν ρητώς η προκήρυξη του διαγωνισμού και η απόφαση περί χορήγησης της ενίσχυσης, ο οποίος απαιτούσε, για τη χορήγηση της συνδρομής, τα έγγραφα δαπανών υπό μορφή εξοφλημένων τιμολογίων, και, εάν αυτό δεν είναι δυνατό, υπό μορφή λογιστικών εγγράφων ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος.

[παραλειπόμενα] [σελ. 9 του πρωτοτύπου] [παραλειπόμενα]

Επομένως, για την επίλυση της διαφοράς είναι κρίσιμη η διάταξη του ευρωπαϊκού κανονισμού τόσο βάσει της άμεσης εφαρμογής του στην υπό κρίση υπόθεση όσο και βάσει της παραπομπής σε αυτόν στην προκήρυξη του διαγωνισμού και στην απόφαση χορήγησης της συνδρομής.

Συγκεκριμένα, το εφετείο απέδωσε καθοριστική σημασία στο περιεχόμενο της ρύθμισης [του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης], και ειδικότερα στον κανονισμό (ΕΚ) 1685/2000, της 28ης Ιουλίου 2000, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 1260/1999 του Συμβουλίου, όσον αφορά την επιλεξιμότητα των δαπανών των ενεργειών που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία [καταργήθηκε μεταγενέστερα με το άρθρο 54 του κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Επιτροπής, της 8ης Δεκεμβρίου 2006], η οποία είχε ως σκοπό να ρυθμίζει τις σχετικές καταβολές ποσών και μνημονευόταν, εν πάση περιπτώσει, στην απόφαση χορήγησης της συνδρομής.

5. Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι οι επιλέξιμες για την καταβολή της συνδρομής δαπάνες για κτίρια και εγκαταστάσεις, τις οποίες πραγματοποίησε η ίδια, και οι οποίες διαφοροποιούνται επομένως από την αγορά οικοπέδων, ακινήτων, επίπλων και εξοπλισμού, μπορούσαν να αποδειχθούν με τρόπο διαφορετικό από τα εξοφλημένα τιμολόγια και τα ισοδύναμα αυτών έγγραφα.

Προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, η αναιρεσείουσα επισημαίνει τον μη εξαντλητικό χαρακτήρα της επίμαχης διάταξης του κανονισμού (βλ. παράρτημα,

κανόνας αριθ. 1, σημείο 2.1, με τίτλο «Αποδεικτικά δαπανών», του παραρτήματος, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 1), η οποία έχει ως εξής: *Κατά γενικό κανόνα, οι πληρωμές που πραγματοποιούνται από τους τελικούς δικαιούχους και δηλώνονται ως ενδιάμεσες πληρωμές ή πληρωμές τελικού υπολοίπου, συνοδεύονται από εξοφλημένα τιμολόγια. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό, οι πληρωμές συνοδεύονται από λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος.*

Πράγματι το κείμενο της διάταξης στην ιταλική γλώσσα είναι σχεδόν όμοιο: *«Di norma, i pagamenti effettuati dai beneficiari finali devono essere [σελ. 10 του πρωτοτύπου] comprovati da fatture quietanzate. Ove ciò non sia possibile, tali pagamenti devono essere comprovati da documenti contabili aventi forza probatoria equivalente.»* («Κατά κανόνα, οι πληρωμές που πραγματοποιούν οι τελικοί δικαιούχοι [σελ. 10 του πρωτοτύπου] συνοδεύονται από εξοφλημένα τιμολόγια. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό, οι πληρωμές συνοδεύονται από λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος.»)

Αντιστοίχως, το κείμενο στη γαλλική και στην αγγλική γλώσσα έχει ως εξής:

«En règle générale, les paiements effectués par les bénéficiaires finals sont accompagnés des factures acquittées. Si cela s'avère impossible, ces paiements sont accompagnés de pièces comptables de valeur probante équivalente»,

και

«As a rule, payments by final beneficiaries shall be supported by receipted invoices. Where this cannot be done, payments shall be supported by accounting documents of equivalent probative value.»

Κατά την αναιρεσείουσα, η φράση «κατά γενικό κανόνα» και η φράση «κατά κανόνα», διατυπώνουν απλώς μια γενική αρχή, η οποία δεν έχει υποχρεωτικώς εξαντλητικό χαρακτήρα και επιδέχεται διαφοροποιήσεις σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Η ερμηνεία αυτή δεν είναι πρόδηλη, διότι η φράση, τόσο στην ιταλική όσο και στις άλλες γλώσσες της Ένωσης, έχει την έννοια «[χωρίς να εξηγείται] πλήρως και χωρίς μνεία σε ειδικές και συγκεκριμένες περιπτώσεις» και δεν φαίνεται να επιδέχεται, τουλάχιστον σαφώς, παρεκκλίσεις από τα προβλεπόμενα για το σύνολο των περιπτώσεων.

Επιπλέον, το δίκαιο της Ένωσης δεν φαίνεται να περιλαμβάνει, τουλάχιστον ρητώς, στις χρηματοδοτούμενες ενέργειες την κατασκευή ακινήτου από τον τελικό δικαιούχο με ίδια υλικά, μέσα και προσωπικό, ενώ προβλέπονται η αγορά μεταχειρισμένων αγαθών (κανόνας αριθ. 4), η αγορά εδαφικής έκτασης (κανόνας αριθ. 5), η αγορά ήδη κατασκευασμένου κτιρίου (κανόνας αριθ. 6), η υπεργολαβία (κανόνας αριθ. 1, σημείο 3)· επίσης, το προμνησθέν παράρτημα προβλέπει στον κανόνα αριθ. 1 (σημεία 1.5 έως 1.8) διάφορες συγκεκριμένες περιπτώσεις μη τιμολογούμενων εξόδων (αποσβέσεις, εισφορές σε είδος, γενικά έξοδα).

[σελ. 11 του πρωτοτύπου]

6. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το Corte Suprema di Cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) εκτιμά ότι πρέπει να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, σχετική με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ως προς τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1. *Επιβάλλει ο κανονισμός (ΕΚ)1685/2000 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 2000, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου, όσον αφορά την επιλεξιμότητα των δαπανών των ενεργειών που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία, και ιδίως ο κανόνας αριθ. 1, σημείο 2.1, με τίτλο «Αποδεικτικά δαπανών», του παραρτήματος του εν λόγω κανονισμού, να αποδεικνύονται υποχρεωτικώς με εξοφλημένα τιμολόγια οι πληρωμές που πραγματοποιούν οι τελικοί δικαιούχοι, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία η χρηματοδότηση χορηγήθηκε στον δικαιούχο για την κατασκευή ακινήτου με ίδια υλικά, μέσα και προσωπικό, ή χωρεί παρέκκλιση, διαφορετική από την ρητώς προβλεπόμενη σε περίπτωση αδυναμίας προσκόμισης εξοφλημένων τιμολογίων, η οποία απαιτεί την προσκόμιση «λογιστικών εγγράφων ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος»;*

2. *Ποια είναι η προσήκουσα ερμηνεία της ως άνω φράσης «λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος»;*

3. *Αντιτίθενται, ειδικότερα, οι προμνημονευθείσες διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 1685/2000 σε εθνική και περιφερειακή ρύθμιση και σε συνακόλουθες διοικητικές εκτελεστικές αποφάσεις οι οποίες, στην περίπτωση κατά την οποία η χρηματοδότηση χορηγείται στον δικαιούχο για την κατασκευή ακινήτου με ίδια υλικά, μέσα και προσωπικό, προβλέπουν σύστημα ελέγχου της χρηματοδοτούμενης δαπάνης εκ μέρους της δημόσιας διοίκησης, συνιστάμενο σε:*

α) *εκ των προτέρων ποσοτικοποίηση των εργασιών βάσει περιφερειακού καταλόγου τιμών για τα δημόσια έργα, καθώς και, όσον αφορά τα στοιχεία που δεν περιέχονται στον κατάλογο αυτό, βάσει των ισχυουσών αγοραίων τιμών κατ' εκτίμηση του τεχνικού μελετητή,*

β) *συνακόλουθη έκθεση, με παρουσίαση της λογιστικής των εργασιών, περιλαμβάνουσα το βιβλίο μετρήσεων και το λογιστικό [σελ. 12 του πρωτοτύπου] βιβλίο, δεόντως υπογεγραμμένα σε κάθε σελίδα από τον υπεύθυνο του έργου και τη δικαιούχο επιχείρηση, καθώς και διακρίβωση και διαπίστωση των εκτελεσθέντων έργων, βάσει των τιμών ανά μονάδα που διαλαμβάνονται στο σημείο α' εκ μέρους επιτροπής επιθεώρησης ορισμένης από την αρμόδια περιφερειακή αρχή;*

[παραλειπόμενα] [δικονομικές διατυπώσεις]

Κρίθηκε στη Ρώμη [παραλειπόμενα] στις 12 Νοεμβρίου 2020

[παραλειπόμενα]